

OM335G

Namn: _____

Personnummer: _____

Institutionen för Hälsovetenskaper

OMTENTAMEN

Kurs I patientens värld – evidensbaserad vård II

Delkurs Salstentamen 2

Kurskod OM335G

Högskolepoäng för tentamen 1,5 hp

Datum 2026-04-25

Skrivtid 09.15-13.30

Ansvarig lärare/Kursansvarig: Åsa Gamgam Leanderz Examinator: Veronika Karlsson

Berörda lärare: Susanne Magnusson, Liselotte Malm

Övrigt

- Skriv direkt i tentan.
- Om utrymmet inte räcker till på en fråga, **använd lösblad** (lägg till en markering).
- **Skriv läsligt!** Kan vi inte läsa ditt svar kan vi inte ge dig några poäng!
- Förklara eventuella förkortningar du använder dig utav.

Skriv helst med blyerts, svart eller mörkblå penna.

- Anvisningar
- Skriv fullständigt namn och personnummer på samtliga inlämnade blad.
 - Skriv endast på framsidan av papperet.
 - Använd inte röd penna.
 - Markera med kryss på omslaget vilka uppgifter som är lösta.
 - I flervalsfrågor, ringa in endast ett svar

Poänggränser: För betyget Godkänd krävs minst 60 % korrekta svar på kursmålet; redogöra för symptom och tecken samt evidensbaserad vård vid sjukdomar i hjärta, kärl, blod och vid stroke. Godkänd 30 poäng, Max 50 poäng

Skrivningsresultat bör offentliggöras inom 18 arbetsdagar

Lycka till!

Namn: _____

Personnummer: _____

Omtentamen OM335G, Hjärt- Kärlsjukdomar och Stroke 30p

Lars, 69 år, slutade arbeta för tre år sedan efter ett långt yrkesliv som lastbilschaufför. Han beskriver sig själv som "rätt pigg för sin ålder", även om han märkt att orken inte riktigt är densamma som förr. Sedan pensionen har dagarna blivit lugnare och han tillbringar mycket tid hemma, ofta framför datorn eller tv:n.

Han berättar att han alltid haft god aptit och uppskattar traditionell husmanskost. Middagarna består ofta av kött, sås och potatis, och han tycker om att avrunda kvällen med några öl och chips. På helgerna träffar han gamla kollegor och de brukar beställa pizza och titta på TV-sporten. Det brukar även bli en större mängd öl på dessa TV-kvällar.

Under arbetslivet rökte Lars 2 paket cigaretter dagligen. Numera säger han att han "dragit ned ordentligt" men röker fortfarande 15-20 cigaretter dagligen, särskilt när han känner sig rastlös.

Vid en företagshälsokontroll för några år sedan fick han rådet att se över sina levnadsvanor då både vikten och blodtrycket låg högt och blodsockret var "lite i överkant". Han har inte följt upp detta sedan dess.

De senaste månaderna har Lars vid flera tillfällen upplevt en tryckande känsla över bröstet när han går i uppförsläge eller skyndar sig till bussen. Besvären släpper när han stannar och vilar några minuter.

Han söker nu vårdcentralen efter att episoderna med obehag i bröstet blivit tätare. Efter samtal och undersökning informerar läkaren honom om att symtombilden inger misstanke om ischemisk hjärtsjukdom och att vidare utredning behövs.

Lars upplever beskedet som omskakande och uttrycker att han vill "göra vad som krävs" för att förbättra sin hälsa.

Aktuella värden

Parameter	Värde	Referens
Saturation	96 %	
Puls	88/min	
Blodtryck	165/100 mmHg	
S-Kolesterol	7,2 mmol/l	3,3–6,9
S-LDL	5,9 mmol/l	1,4–4,7
S-HDL	1,1 mmol/l	1,00–2,70
S-triglycerider	2,7 mmol/l	0,45–2,60
Midjemått	104	<94
BMI	33	18,5–25
Fastebloodsocker	6,9 mmol/l	4,0–5,9

Namn: _____

Personnummer: _____

1. Lars har flera riskfaktorer för hjärtsjukdom. Vilken kombination av riskfaktorer/fynd talar tydligast för metabolt syndrom? (1p)

- a) Hypertoni, förhöjt fasteblodssocker och förhöjda triglycerider
- b) Hypertoni, manligt kön och förhöjt S-LDL
- c) Bukfetma, hypertoni, förhöjt fasteblodssocker och förhöjda triglycerider
- d) Bukfetma, manligt kön och förhöjt fasteblodssocker

2. Förutom metabola syndromet - vilken är den mest uttalade påverkbara riskfaktorn för hjärtsjukdom hos Lars? (1p)

- a) Ålder
- b) Manligt kön
- c) Rökning
- d) Hereditet

3. Lars har hypertoni. Vilken av följande livsstilsförändring har en tydlig blodtryckssänkande effekt? (1p)

- a) Ökat intag av protein i kosten
- b) Regelbunden aerob fysisk aktivitet i måttlig intensitet
- c) Ökat dagligt vätskeintag för att förbättra cirkulationen
- d) Förlängd nattsömn från 6 till 8 timmar

4. Lars har misstänkt ischemisk hjärtsjukdom och uppmanas att öka sin fysiska aktivitet. Vilken är den viktigaste anledningen till att regelbunden fysisk aktivitet rekommenderas som en del av sekundärpreventionen? (1p)

- a) Den minskar flera samtidiga riskfaktorer såsom hypertoni, övervikt och insulinresistens
- b) Den garanterar att inga nya aterosklerotiska plack bildas
- c) Den ersätter behovet av annan livsstilsförändring
- d) Den förhindrar uppkomst av arytmier oberoende av hjärtskada

Namn: _____

Personnummer: _____

5. Vilken kostförändring är mest effektiv för att sänka LDL-kolesterol? (1p)
- a) Ökat intag av mättat fett
 - b) Ökat intag av fibrer och omättade fetter
 - c) Ökat saltintag
 - d) Ökat intag av snabba kolhydrater
6. Hur påverkar regelbundet högt alkoholintag risken för hjärt-kärlsjukdom? (1p)
- a) Höjer HDL-nivåerna vilket leder till ökad inlagring av kolesterol i blodkärlsväggen
 - b) Kan bidra till förhöjt blodtryck, viktuppgång och ökad risk för kardiomyopati
 - c) Alkohol har skyddande effekt mot hjärt-kärlsjukdom
 - d) Höjer blodsockret och stimulerar vätskeretention
7. På vilket sätt minskar viktnedgång Lars framtida hjärt-kärlrisk? (1p)
- a) Genom att öka LDL-nivåerna
 - b) Genom att förbättra blodtryck, lipidprofil och insulinkänslighet
 - c) Genom att öka sympatikusaktiviteten
 - d) Genom att minska syremättnaden
8. Vilken omvårdnadsåtgärd är mest lämplig för att stödja Lars i rökstopp? (1p)
- a) Informera om att rökning är farligt
 - b) Erbjuder strukturerat stödprogram och uppföljning
 - c) Avråda från sociala aktiviteter
 - d) Rekommendera att minska till hälften
9. Lars fasteblodsocker är förhöjt. Varför är detta en riskfaktor för hjärt-kärlsjukdom? (1p)
- a) Hyperglykemi bidrar till endotelskada och accelererad ateroskleros
 - b) Det ökar HDL-nivåerna
 - c) Det sänker blodtrycket
 - d) Det minskar trombosrisken

Namn: _____

Personnummer: _____

10. Vilken rekommendation är mest lämplig när Lars ska börja öka sin fysiska aktivitet? (1p)

- a) Träna intensivt tre gånger i veckan
- b) Påbörja regelbundna promenader i måttlig takt och successivt öka belastningen
- c) Undvika aktivitet tills utredningen är klar
- d) Påbörja högintensiv intervallträning för att snabbt förbättra konditionen

Du arbetar på en kardiologisk vårdavdelning.

Johan, 59 år, har under förmiddagen genomgått en akut PCI på grund av en ST-höjningsinfarkt. Ingreppet utfördes via höger arteria radialis och en stent lades i LAD. Han har nu anlänt till avdelningen för fortsatt övervakning. Johan är vaken och orienterad men trött. Han beskriver ett lätt tryck över bröstet som skiljer sig från den tidigare smärtan. Han är orolig och ställer många frågor om vad som händer nu. Han uttrycker oro över hur livet kommer att bli efter infarkten: "Kommer jag våga röra mig igen? Hur vet jag att jag inte överanstränger hjärtat?"

Status vid ankomst till avdelningen:

- Puls 92/min
- Blodtryck 148/85 mmHg
- Saturation 95 % på luft
- Andningsfrekvens 20/min
- Insticksstället vid handleden är försett med kompressionsband

11. Under det första dygnet efter en större hjärtinfarkt övervakas Johan med telemetri. Förklara varför hjärtrytm och blodtryck är särskilt viktiga att övervaka i detta skede och koppla till möjliga komplikationer. (4p)

12. Johan har genomgått en akut PCI via arteria radialis. Varför är det viktigt att du kontrollerar insticksstället regelbundet under första dygnet? (1p)

Namn: _____

Personnummer: _____

Anna, 74 år, bor tillsammans med sin make. Hon har ischemisk hjärtsjukdom sedan flera år och vårdades nyligen på sjukhus efter en hjärtinfarkt som behandlades med PCI. Efter hemgång har hon blivit successivt mer andfådd.

Hon orkar inte längre gå till närbutiken utan måste stanna flera gånger för att vila. Hon klarar personlig omvårdnad i hemmet men behöver ta pauser vid lättare hushållsarbete.

Vid uppföljning konstateras en försämring av hennes hjärtsvikt och hon bedöms nu ha NYHA klass III.

Hon väger sig dagligen och har noterat en viktuppgång på 2 kg senaste veckan. Hon upplever att skorna sitter trångt och att byxlinningen känns stramare än vanligt.

Läkaren har ordinerat vätskerestriktion 1,5 liter per dygn. Anna beskriver dock en ständig törstkänsla och muntorrhet, vilket hon upplever som mycket besvärande

13. Hur kan NYHA-klassificeringen användas i uppföljningen av Anna och varför är det ett värdefullt verktyg vid hjärtsvikt? (2p)

14. Anna besväras av ständig törstkänsla och muntorrhet. Ge två konkreta råd som kan lindra Annas törstkänsla trots vätskerestriktion (2p)

15. Ange två objektiva fynd (kliniska tecken) som kan tyda på att Annas hjärtsvikt har försämrats och förklara kort varför dessa uppstår. (4p)

Namn: _____

Personnummer: _____

Du arbetar på ett kommunalt korttidsboende och tar emot Anders, 73 år, som skrivits ut från strokeenheten efter en ischemisk stroke i vänster hemisfär. Innan insjuknandet levde Anders ett aktivt liv tillsammans med sin fru. Han promenerade dagligen och skötte hushållets ekonomi. Han behandlades för hypertoni och förmaksflimmer.

Du läser i journalen att Anders har:

- Högersidig hemipares
- Expressiv afasi
- Dysfagi med ordinerad anpassad kost
- Tecken på lätt högersidig neglect
- Uttalad fatigue

När du hälsar honom välkommen försöker han svara men talet är långsamt och han verkar kämpa för att få fram orden. Han blir synbart frustrerad. Vid måltid behöver han påminnas om att uppmärksamma maten på höger sida av tallriken.

Hans hustru uttrycker oro över hur han ska klara sig med kommunikationen och att han knappt rör sin högra arm.

16. Förklara vad högersidig hemipares innebär och hur det kan påverka Anders i vardagliga aktiviteter (2p)

17. Vilken allvarlig komplikation kan uppstå vid dysfagi efter stroke och varför? (2p)

18. Anders har högersidig neglect. Ange två omvårdnadsåtgärder som stödjer Anders i vardagen relaterat till neglect. (2p)

19. Vad innebär afasi? (1p)

OM335G

Namn: _____

Personnummer: _____

Omtentamen OM335G, Blodsjukdomar 20p

Flervalsfrågor (1 poäng(p)/rätt svar)

20. Vilken grupp har störst risk att utveckla kostrelaterad vitamin B12-brist? (1p)

- a) Personer med högt proteinintag
- b) Personer som helt utesluter animaliska livsmedel utan substitution
- c) Patienter med lågt järnintag
- d) Personer som äter varierad blandkost

21. Maria, 58 år, har suttit stilla länge efter en lång bilresa.

Vilket symptom skulle vara mest typiskt för djup ventrombos hos Maria? (1p)

- a) Andnöd vid ansträngning
- b) Ensidig bensvullnad och ömhet
- c) Bröstsmärta vid fysisk aktivitet
- d) Värk och svullnad i underbenen.

22. Erik, 65 år, opererades i höften förra veckan. Han har plötsligt fått **bröstsmärta som ökar vid djupandning och känner sig andfådd**. Vilka symptom stämmer bäst med misstänkt lungemboli? (1p)

- a) Hosta med slembildning
- b) Pleuritisk bröstsmärta och/eller dyspné
- c) Ensidig bensvullnad och värmeökning
- d) Långvarig feber och hosta

23. En patient behöver akut blodtransfusion. Vilken blodgrupp kan ges till alla patienter oavsett mottagarens blodgrupp? (1p)

- a) AB+
- b) 0-
- c) A+
- d) B-

OM335G

Namn: _____

Personnummer: _____

24. Inför blodtransfusion, varför är det viktigt att utföra blodgruppering och korstest? (1p)

- a) För att kontrollera patientens Hb-värde före transfusion
- b) För att säkerställa att blodet är fritt från bakterier
- c) För att förhindra immunologisk reaktion genom att säkerställa kompatibilitet mellan givare och mottagare
- d) För att avgöra hur snabbt blodet ska transfunderas

25. Anna ska få sin första blodtransfusion på vårdavdelningen. Vilken kontroll måste alltid göras vid patientens säng innan transfusionen startar? (1p)

- a) Enbart blodtrycks kontroll
- b) Kontroll av hållbarhetstid.
- c) Kontroll av patientens identitet mot blodpåse och ordination
- d) Kontroll av blodlager i förråd

26. Johan får blodtransfusion efter operation. Vilken åtgärd är korrekt omvårdnad under transfusionen? (1p)

- a) Låt patienten transfunderas på intensivvårdsavdelning
- b) Observera patienten kontinuerligt under transfusionen
- c) Låta blodet gå in på 5 timmar.
- d) Ge alltid antibiotika med transfusion

27. Under transfusionen får patienten feber, frossa och utslag. Vilket av följande tyder på **akut transfusionsreaktion**? (1p)

- a) Lätt trötthet och törst
- b) Feber, frossa, utslag eller andningssvårigheter
- c) Huvudvärk efter 24 timmar
- d) Försämrad blodtryckssituation

Namn: _____

Personnummer: _____

28. Lina har mikrocytär anemi efter långvariga menstruationer. Vilken åtgärd är mest relevant i hennes omvårdna? (1p)

- a) Motivera till fysisk träning
- b) Ge råd om järnrik kost och följa upp järnbehandling
- c) Ge blod
- d) Uppmuntra fasta för bättre järnupptag

29. Ett litet barn har diagnostiserat med hemofili A. Vilken åtgärd är viktigt att förmedla till föräldrarna för att förebygga skador? (1p)

- a) Bär hjälm, undvika vassa föremål
- b) Begränsa all fysisk aktivitet
- c) Undvika kontakt med vården
- d) Viktigt att röra på sig för att förebygga proppar

30. Emma med von Willebrands sjukdom har kraftiga menstruationer. Vilken omvårdnadsåtgärd är mest relevant? (1p)

- a) Uppmuntra ökat vätskeintag
- b) Diskutera behov av järntillskott och följa upp Hb
- c) Rekommendera daglig träning
- d) Råda patienten att undvika mejeriprodukter

31. Anders, 72 år, har nyligen genomgått en höftoperation. Han har suttit stilla mycket efter operationen och klagar nu på **svullnad, värme och smärta i höger underben**. Han har dessutom hjärtsvikt och hans bror har haft en tidigare blodpropp.

a) Identifiera **tre riskfaktorer** i detta fall som kan ha bidragit till att Anders utvecklat DVT (3p)
